رویش روان شناسی، سال۱۴، شماره ۳، شماره پیاپی ۱۰۸، خرداد ۱۴۰۴
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),14(3), 2025

پیش‌بینی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بر اساس جو عاطفی خانواده و شفقت به خود: نقش واسطه‌ای امنیت روانی

Prediction of emotional and behavioral problems of adolescents based on family emotional climate and self-compassion: The mediating role of Psychological Security

مینا افضلی زیارانی
دانشجوی دکتری، گروه مشاوره، واحد ابهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ابهر، ایران.
مجتبی امیری مجد (نویسنده مسئول)
دانشیار، گروه روانشناسی، واحد ابهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ابهر، ایران.
وحیده باباخانی
استادیار، گروه مشاوره، واحد ابهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ابهر، ایران.
جعفر پویامنش
استادیار، گروه روانشناسی، واحد ابهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ابهر، ایران.

Mina Afzali Ziarani
PhD Student, Department of Counseling, Abhar Branch, Islamic Azad University, Abhar, Iran.
Mojtaba Amiri Majd *
Associate professor, Department of Psychology, Abhar Branch, Islamic Azad University, Abhar, Iran.
Mo.Amiri@iau.ac.ir
Vahideh Babakhani
Assistant Professor, Department of Counseling, Abhar Branch, Islamic Azad University, Abhar, Iran.
Jafar Poyamanesh
Assistant Professor, Department of Psychology, Abhar Branch, Islamic Azad University, Abhar, Iran.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارزیابی مدل ساختاری مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان براساس جو عاطفی خانواده و شفقت به خود با نقش واسطه‌ای امنیت روانی انجام شد. روش پژوهش، توصیفی- همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعهٔ آماری پژوهش، شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دورهٔ اول متوسطه شهرستان آبیک در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود که از بین آنها با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای ۳۶۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای این پژوهش شامل مقیاس خودگزارشی آخنباخ (YSR، آخنباخ، ۱۹۹۱)، پرسشنامهٔ جو عاطفی خانواده (FECQ، هیل برن، ۱۹۶۴)، پرسشنامهٔ شفقت به خود (FPQ، نف، ۲۰۰۳) و پرسشنامهٔ امنیت روانی (MSQ، مازلو، ۲۰۰۴) بودند. روش تحلیل این پژوهش، مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. نتایج تحلیل معادلات ساختاری، حاکی از برازش مناسب مدل بود. سایر یافته‌های پژوهش نشان داد متغیرهای جو عاطفی خانواده و شفقت به خود، اثر مستقیم و معناداری بر کاهش مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان دارند (P<۰/۰۵). همچنین اثر غیرمستقیم امنیت روانی در رابطه بین جو عاطفی خانواده و شفقت به خود و مشکلات هیجانی و رفتاری معنادار بود (P<۰/۰۵). بنابراین آموزش مؤلفه‌های شفقت به خود و تقویت جو عاطفی خانواده با در نظر داشتن امنیت روانی می‌تواند از مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بکاهد.

واژه‌های کلیدی: *شفقت به خود، امنیت روانی، جو عاطفی خانواده، مشکلات هیجانی و رفتاری، نوجوانان.*

Abstract

The present study aimed to evaluate the structural model of adolescent emotional and behavioral problems based on family emotional climate and self-compassion, with the mediating role of mental security. The current research was a descriptive-correlation type of structural equation modeling. The statistical population of the study was all female students in the first year of high school in Abyek city in the academic year 2023-2024. From among them, 360 people were selected as a sample using a two-stage cluster sampling method. The instruments of this study included the Achenbach Self-Report Scale (YSR, Achenbach, 1991), the Family Emotional Climate Questionnaire (FECQ, Hill Berne, 1964), the Self-Compassion Questionnaire (FPQ, Neff, 2003), and the Psychological Security Questionnaire (PSQ, Maslow, 2004). The analysis method of this research was structural equation modeling. The results of the structural equation analysis indicated the appropriate fit of the model. Other research findings showed that the variables of family emotional climate and self-compassion have a direct and significant effect on decreasing adolescents' emotional and behavioral problems (P<0.05). Also, the indirect effect of psychological security on the relationship between family emotional climate and self-compassion and emotional and behavioral problems was significant (P<0.05). Therefore, teaching the components of self-compassion and strengthening the family emotional climate, while keeping psychological Security in mind, can reduce emotional and behavioral problems in adolescents.

Keywords: *Self-Compassion, Psychological Security, Family Emotional Climate, Emotional and Behavioral Problems, Adolescents.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : بهمن ۱۴۰۳** | **پذیرش: اسفند ۱۴۰۳** | **ویرایش نهایی: خرداد ۱۴۰۴**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

مقدمه

نوجوانی مرحله‌ای حیاتی است که با شکل‌گیری هویت و چالش‌های اجتماعی مشخص می‌شود (کاویونی[1] و همکاران، ۲۰۲۴). این مرحله از زندگی با تغییرات مهم جسمانی، روانی و اجتماعی به اضافه تغییرات سریع در الگوهای رفتاری همراه است که بر عملکرد فرد در دوران بزرگسالی تأثیر می‌گذارد (طیبی و همکاران،۲۰۲۰؛ ساری[2] و همکاران، ۲۰۲۳). ازطرفی نتایج مطالعات در ایران نشان می‌دهد حدود ۲۵ درصد از نوجوانان دارای مشکلات هیجانی و رفتاری[3] هستند (وطنی و نامدارپور، ۱۴۰۱). مشکلات هیجانی و رفتاری در دوران نوجوانی یک نگرانی رایج برای والدین و ذینفعان سلامت روان است (مگای[4] و همکاران، ۲۰۱۸). در حال حاضر، اختلالات مانند اضطراب، افسردگی و پرخاشگری در بین نوجوانان بسیار شایع است، از این رو نیاز فزاینده‌ای برای تمرکز بر توسعهٔ مداخلات پیشگیرانه جهت رسیدگی به این وضعیت وجود دارد (جیمنز- وازکز[5] و همکاران، ۲۰۲۴).

از طرفی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان می‌تواند تابعی از عوامل محیطی، اجتماعی و خانوادگی باشد (زوپپاردو و همکاران[6]، ۲۰۲۳). تأثیرات ویژگی‌های روابط خانوادگی بر مشکلات دورهٔ نوجوانی مورد توجه ویژه قرار دارد، زیرا بافت خانواده می‌تواند به شیوه‌های مختلف زمینه‌ساز آسیب به فرزندان باشد (لوی[7] و همکاران، ۲۰۲۴). یکی از عوامل خانوادگی مهم و تأثیرگذار بر مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان، جو عاطفی خانواده[8] است (پستیگو-زگارا[9]و همکاران، ۲۰۲۴). در واقع، وجود جو عاطفی مثبت و پیوند مؤثر والدین با نوجوانان به شکل‌گیری احساسات مثبت در طول رشد و تکامل نوجوانان کمک می‌کند (واتی[10]و همکاران، ۲۰۲۴). جو عاطفی خانواده می‌تواند نقش محافظت کننده را در زمینه عملکرد روانی نوجوانان ایفا کند. به طوریکه در خانواده‌هایی که رابطه والد - فرزندی مطلوب و حمایت وجود دارد، مشکلات و بزهکاری کمتری در نوجوانان دیده می‌شود (کپتانویچ و اسکوگ[11]، ۲۰۲۱). از سوی دیگر، بی‌توجهی عاطفی به طور خاص با وظایف رشدی، استقلال و توسعه هویت نوجوانان تداخل دارد (مک‌نیل[12] و همکاران، ۲۰۲۰). در همین زمینه، یافته‌های پژوهش کپتانویچ و اسکوگ (۲۰۲۱) نشان داد هنگامی که جو عاطفی خانواده مثبت باشد، راهبردهای فرزندپروری تأثیر مثبت‌تری بر عملکرد روانی-اجتماعی نوجوانان دارد و این امر بار مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان را کاهش می‌دهد. همچنین نتایج مطالعه کمالی تبریزی و همکاران (۱۴۰۲) نشان داد که جو عاطفی خانواده بر مشکلات رفتاری اثر مستقیم و منفی دارد.

علاوه بر این، مطالعات نشان داده است که شفقت به خود در نوجوانان می‌تواند گرایش آن‌ها به مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان مانند افسردگی و پرخاشگری را کاهش دهد (فتوحی و همکاران، ۱۴۰۲؛ دماوندیان و همکاران، ۱۴۰۱). شفقت به خود[13] شامل حمایت از خود در مواجهه با اشتباهات شخصی، کاستی‌ها و چالش‌های زندگی است. اثرات مثبت آن شامل طیف وسیعی از مزایای شخصی و بین فردی است. در واقع شفقت به خود رابطه مثبت قوی با بسیاری از عوامل روانشناختی از جمله عملکرد تحصیلی، روابط اجتماعی و بهزیستی کلی دارد (چاگیش و یلدیریم[14]، ۲۰۲۴). در راستای اثربخشی شفقت به خود بر مشکلات هیجانی و رفتاری، نتایج مطالعه نف (۲۰۲۳) نشان داد، شفقت به خود روشی سازنده برای نزدیک شدن به افکار و احساسات ناراحت کننده است و می‌تواند بهزیستی جسمانی و روانی ایجاد کند. همچنین فتوحی و همکاران (۱۴۰۲) نیز نشان دادند که شفقت به خود اثر مستقیم، منفی و معناداری بر مشکلات هیجانی دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم از جمله پرخاشگری دارد.

به علاوه محققان همیشه به دنبال کشف روابط مستقیم و خطی بین متغیرها نیستند و گاهی اوقات به دنبال کشف متغیرهای میانجی بین متغیرها نیز می‌باشند. بعضاً متغیرهایی وجود دارند که به شیوه غیر مستقیم تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را جهت دهی می‌کنند. یکی از این سازه‌های میانجی‌گر که خود از مولفه‌های خانوادگی و فردی متاثر می‌شود، امنیت روانی است. درواقع به نظر می‌رسد،

1. Cavioni
2. Sari
3. emotional and behavioral problems
4. Magai
5. Jimenez-Vazquez
6. Zuppardo
7. Levy
8. family's emotional climate
9. Postigo-Zegarra
10. Wati
11. Kapetanovic
12. McNeil
13. self-compassion
14. Çağış & Yıldırım

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

جو عاطفی که در خانواده برقرار است و نیز اینکه فرد تا چه حد مشفقانه رفتار می‌کند، بر میزان برخورداری از احساس امنیت روانی او اثر می‌گذارند. امنیت روانی[1] به عنوان یک نیاز اساسی انسان در نظر گرفته می‌شود که برای رشد و رفاه مطلوب ضروری است (یانگ و همکاران، ۲۰۲۲). افرادی که از نظر روانی احساس امنیت می‌کنند، معمولاً جهان را از نظر عاطفی امن درک کرده یا آن را عاری از هر گونه آسیب عاطفی می‌بینند. با این حال، امنیت روانی می‌تواند با قرار گرفتن در معرض بدرفتاری تضعیف شود، به ویژه زمانی که این بدرفتاری در چارچوب خانواده رخ می‌دهد. پژوهش‌ها نشان داده است که حمایت عاطفی کمتر خانواده، یکی از عوامل اصلی در کاهش امنیت روانی است (یان و همکاران، ۲۰۲۴؛ واترز-سومرز و همکاران، ۲۰۲۲). بر اساس مطالعات مرتبط، در صورت بروز عوامل خطر یا احساس ناامنی خانوادگی، بیشتر احتمال دارد که کودکان و نوجوانان دچار مشکلات رفتاری شوند (کرون، ۲۰۱۹). شیوه‌های نامناسب فرزندپروری، روش‌های انضباطی ناکارآمد، سطوح بالای منفی‌نگری، تعارض والدین در زمینهٔ فرزندپروری، تنبیه بدنی خشن، محیط منفی خانواده، همگی نمونه‌های روشنی از محیط‌های خانوادگی ناامن هستند (بوزینی و همکاران، ۲۰۲۰؛ تروکو، ۲۰۲۰). خانواده، نقش محوری در احساس امنیت فرزندان دارد (سعیدی، ۱۳۹۹). بافت خانواده و جریان ارتباط در آن بر چگونگی امنیت روانی فرزندان مؤثر است . از طرفی اگر فرزندان در ارتباطات خود از امنیت روانی برخوردار نباشند، دچار مشکلات هیجانی و رفتاری خواهند شد (عامری و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین برخورداری از احساس امنیت می‌تواند بر کاهش علائم افسردگی، پرخاشگری و سایر مشکلات نوجوانان تأثیرگذار باشد (جرفی و همکاران، ۱۴۰۳). به‌گونه‌ای که نیو[2] و همکاران (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود، نقش امنیت روانی را در افسردگی نوجوانان مطالعه کردند و نتایج نشان داد که برخورداری از امنیت روانی می‌تواند نوجوانان را در برابر افسردگی مصون دارد. بنابراین با توجه به مباحث مطرح شده اینگونه استنباط می‌شود که امنیت روانی از بافت خانواده متاثر می‌شود و خود بر میزان مشکلات هیجانی رفتاری که فرد تجربه خواهد کرد، تاثیر می‌گذارد و این مولفه محافظت کننده می‌تواند نقش میانجی‌گرانه ایفا می‌کند.

بنابراین با توجه به این که نوجوانان در برابر انواع مختلف مشکلات هیجانی و رفتاری بسیار آسیب پذیر هستند و این مشکلات در اغلب موارد پیامدهای منفی جدی برای پیشرفت تحصیلی و زندگی اجتماعی آنها در بر دارد (گوپتا و مودی[3]، ۲۰۲۳؛ هوچینز[4] و همکاران، ۲۰۲۳). بنابراین شناسایی نقش عوامل اثرگذار مستقیم و غیرمستقیم در جهت کاهش مشکلات هیجانی رفتاری نوجوانان و نیز کمک به تقویت مهارت‌های فردی و سازنده از اقدامات ضروری است و از جهات مختلفی می‌تواند ارزشمند باشد در واقع وجود جو عاطفی بهتر در روابط خانوادگی و نیز برخورد مشفقانه با خود و اطرافیان به فرد کمک می‌کند تا درون خود امنیت روانی بالاتری احساس کند. ماحصل این احساس اطمینان، خشنودی و سازگاری با دیگران و محیط، تجربه مسائل روانشناختی کمتری خواهد بود. به عبارت بهتر، امنیت روانی می‌تواند نقش محافظتی برای افراد داشته باشد و سلامت جسمی و روانی را ارتقا دهد و از همه مهمتر، تاثیرات منفی جو عاطفی ضعیف خانوادگی را در فرد کاهش دهد. از طرفی، اگر چه پژوهش‌های پیشین بر نقش امنیت روانی در رفتارهای مشکل‌آفرین نوجوانان تأکید داشته‌اند (تاتیانا[5] و همکاران،۲۰۲۲؛ نیشیمورا[6] و همکاران، ۲۰۲۱)، با این حال هنوز نقش واسطه‌ای امنیت روانی در پیش‌بینی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بر اساس جو عاطفی خانواده و شفقت به خود مورد بررسی قرار نگرفته است. به علاوه از آنجایی که افزایش امنیت روانی ممکن است یک راهبرد کلیدی برای کاهش آسیب پذیری نوجوانان در مقابله با مشکلات هیجانی و رفتاری باشد (شالچی و همکاران، ۲۰۲۴)، بنابراین مطالعهٔ حاضر با هدف پیش‌بینی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بر اساس جو عاطفی خانواده و شفقت به خود با واسطه‌گری امنیت روانی دانش‌آموزان دختر انجام شد.

روش

روش این پژوهش، توصیفی- همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعهٔ آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دورهٔ اول متوسطه مدارس دولتی شهرستان آبیک در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ (۱۷۲۶ نفر) بود. برای محاسبه حجم نمونه در مطالعات مدل‌یابی معادلات ساختاری، کلاین (۲۰۲۳) نمونه حداقل ۲۰۰ نفری را توصیه می‌کند. همچنین مطابق با حجم جامعه در روش مورگان،

1. Psychological Security
2. Niu
3. Gupta & Modi
4. Houchins
5. Tatiana
6. Nishimura

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

باید ۳۱۴ نفر به عنوان حجم نمونه پژوهش انتخاب می‌شد، اما با توجه به اُفت احتمالی نمونه، ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند و بعد از جمع‌آوری داده‌ها و خارج نمودن پرسشنامه‌های ناقص، ۳۶۰ دانش‌آموز (شامل ۱۲۵ نفر پایه هفتم، ۱۱۵ نفر پایه هشتم و ۱۲۰ نفر پایه نهم) به عنوان نمونه نهایی پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند. افراد نمونه با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای انتخاب شدند. به این صورت که در مرحلهٔ اول، ابتدا لیستی از مدارس دولتی دخترانه دورهٔ اول متوسطه شهرستان آبیک تهیه شد (شامل ۸ مدرسه) و سپس به صورت تصادفی ۴ مدرسه انتخاب شده و در مرحلهٔ بعد از هر مدرسه، ۳ کلاس به طور تصادفی (از هر سه پایه هفتم، هشتم و نهم) انتخاب شده و نمونه آماری موردنظر از بین آنها انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به این پژوهش شامل دانش‌آموز با جنسیت دختر، اشتغال به تحصیل در دورهٔ اول متوسطه در مدارس دولتی، رضایت آگاهانه و داوطلب بودن و عدم وجود مشکلات جسمانی و روانی خاص که مانع پاسخ‌گویی شود، بود و ملاک‌های خروج نیز شامل عدم تمایل به تکمیل پرسش‌نامه‌ها بود. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام، اطمینان داده شد. برای تحلیل داده‌های این پژوهش از روش‌های مدل‌یابی معادلات ساختاری جهت بررسی برازش مدل پیشنهادی با داده‌ها و تعیین اثرات مستقیم و غیرمستقیم استفاده شد. هم‌چنین تمامی مراحل تحلیل داده‌های این پژوهش با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-v26 و Smart Pls-3.3 انجام شد. **ابزار سنجش**

پرسشنامه جو عاطفی خانواده[1] (FECQ): پرسشنامه ۱۶ گویه‌ای جو عاطفی خانواده توسط هیل برن[2] (۱۹۶۴) ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۸ خرده مقیاس محبت، نوازش، تأیید کردن، تجربه‌های مشترک، هدیه دادن، تشویق کردن، اعتماد کردن، احساس امنیت است. پاسخنامه پرسشنامه به صورت مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای می‌باشد که در بردارنده پاسخ‌های خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴) و خیلی زیاد (۵) است. حد پایین و بالای نمرات این پرسشنامه از ۱۶ تا ۸۰ است. هیل برن (۱۹۶۴ به نقل از کمالی تبریزی و همکاران، ۱۴۰۲) برای تعیین روایی همزمان از پرسشنامه ملاکی (AFC) استفاده کرد که ضریب روایی پرسشنامه ۰/۶۷ به دست آمد. به علاوه پایایی ابزار به روش همسانی درونی ۰/۹۳ بدست آمده است (اشتنلر[3] و همکاران، ۲۰۲۲). بدین صورت روایی و پایایی ابزار مطلوب ارزیابی شده است. در پژوهش حقیقی و همکاران (۱۳۸۱، به نقل از کمالی تبریزی و همکاران، ۱۴۰۲) روایی این پرسشنامه را با استفاده از ضریب همبستگی بین حیطه‌های هشت‌گانه پرسشنامه جو عاطفی و پرسشنامه ملاک، ۰/۶۴ محاسبه کرده و پایایی آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه شد. در پژوهش حاضر، پایایی خرده مقیاس‌ها و کل پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های محبت (۰/۷۷)، نوازش (۰/۷۵)، تأیید کردن (۰/۷۷)، تجربه‌های مشترک (۰/۷۱)، هدیه دادن (۰/۸۱)، تشویق کردن (۰/۸۵)، اعتماد کردن (۰/۸۳)، احساس امنیت (۰/۷۵)، کل پرسشنامه (۰/۹۵) به دست آمد.

پرسشنامه شفقت به خود[4] (FPQ): این مقیاس توسط نف (۲۰۰۳) ساخته شده است و ۲۶ سؤال دارد. خرده مقیاس‌ها شامل مهربانی به خود، قضاوت کردن خود، اشتراک انسانی، انزوا، ذهن‌آگاهی، همانندسازی می‌باشد.گویه‌ها در یک مقیاس لیکرت ۵ رتبه‌ای، از تقریباً هرگز (۱) تا تقریباً همیشه (۵) تنظیم شده است. همچنین گویه‌های ۱، ۴، ۸، ۹، ۱۱ و ۱۲ به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. دامنهٔ کل نمرات این مقیاس بین ۲۶ تا ۱۳۰ است. امتیاز بالاتر دهندهٔ میزان بیشتر شفقت خود است. نف (۲۰۰۳) پایایی این پرسشنامه را ۰/۹۳ محاسبه کرد و برای بررسی روایی همگرای آن از آزمون حرمت خود استفاده کرد و روایی ۰/۵۹ را گزارش نمود. خانجانی و همکاران (۱۳۹۵) در بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس در جامعه ایرانی دریافتند که مقیاس شفقت به خود همبستگی منفی و معناداری با کمال‌گرایی (۰/۳۳-)، عاطفه منفی (۰/۳۸) و شرم بیرونی (۰/۲۱-) دارد. همچنین در پژوهش مذکور، ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس (۰/۷۹) و عامل‌های خودمهربانی- خودقضاوتی (۰/۶۸)، اشتراک انسانی - انزوا (۰/۷۱) و ذهن‌آگاهی- همانندسازی افراطی (۰/۸۶) محاسبه شد. در پژوهش حاضر نیز با روش آلفای کرونباخ، پایایی خرده مقیاس‌های مهربانی به خود (۰/۷۲)، قضاوت کردن (۰/۷۳)، اشتراک انسانی (۰/۷۸)، انزوا (۰/۷۱)، ذهن‌آگاهی (۰/۷۰)، همانندسازی (۰/۷۷) و کل پرسشنامه (۰/۷۰) به دست آمد.

مقیاس خودگزارشی آخنباخ[5] (YSR): این مقیاس توسط آخنباخ (۱۹۹۱) برای شناسایی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان سنین ۱۱ تا ۱۸ سال استفاده می‌شود و ۱۱۲ سؤال دارد. خرده مقیاس‌های شامل گوشه‌گیری، شکایت جسمانی، افسردگی، اضطراب،

1. Family Emotional Climate Questionnaire
2. Hill Bern
3. Schnettler
4. Self-Compassion Scale
5. Achenbach Youth Self-Report Scale

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

مشکلات اجتماعی، مشکلات تفکر، مشکلات توجه، رفتار بزهکارانه و رفتار پرخاشگرانه است. علاوه بر این، ۹ عامل، سه عامل درونی‌سازی و برون‌سازی و مشکلات کلی نیز منظور می‌شود (کاکابرایی و همکاران، ۱۳۸۷). این مقیاس دارای یک طیف لیکرت سه نمره‌ای (۰، ۱، ۲) که نمره صفر (درست نیست) تا ۲ (کاملا یا غالبا درست) است. حداقل نمره، صفر و حداکثر نمرهٔ آن ۲۲۴ است و نمرهٔ بالاتر به منزله وجود مشکلات هیجانی رفتاری بیشتر در فرد است. در پژوهش آخنباخ (۱۹۹۱)، پایایی کل مقیاس به روش آلفای کرنباخ ۰/۸۹ و روایی ملاکی آن از طریق همبستگی بین نمرهٔ کل و مقیاس رفتاری کانرز بر روی ۴۲ کودک ۰/۸۲ گزارش شد. در پژوهش فدایی و همکاران (۱۳۸۸) پایایی این مقیاس از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و روایی آن از نظر همسانی پاسخ در ارزیابی‌های مختلف از یک آزمودنی برای دختران در دامنهٔ ۰/۵۳ تا ۰/۶۸ و برای پسران در دامنهٔ ۰/۴۱ تا ۰/۶۱ گزارش شد. کاکابرایی و همکاران (۱۳۸۷) نیز مقیاس مذکور را در دانش‌آموزان دورهٔ متوسطه هنجاریابی نمودند و نشان دادند پرسش‌نامه از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است به طوری که پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه شد. در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های گوشه‌گیری(۰/۷۰)، شکایت جسمانی(۰/۷۲)، افسردگی(۰/۷۰)، اضطراب(۰/۷۰)، مشکلات اجتماعی(۰/۷۰)، مشکلات تفکر(۰/۷۷)، مشکلات توجه(۰/۷۳)، رفتار بزهکارانه(۰/۷۷)، رفتار پرخاشگرانه(۰/۷۵) و مشکلات کلی(۰/۷۹) و کل مقیاس (۰/۹۲) محاسبه شد.

پرسشنامه امنیت روانی[1] (PSQ): فرم کوتاه این پرسش‌نامه به منظور سنجش نیاز به امنیت روانی نوجوانان ۱۵ تا ۱۹ ساله توسط مازلو[2] (۲۰۰۴) ساخته و اعتباریابی شده است. پرسش‌نامه امنیت روانی از ۱۸ گویه و ۴ خرده مقیاس اطمینان به خود، احساس ناخشنودی، ناسازگاری محیطی و دید مردم نسبت به فرد تشکیل شده است. آزمودنی به صورت بلی- خیر به سؤالات پاسخ می‌دهد و پاسخ‌های مطابق با کلید سؤالات، امتیاز ۱ و پاسخ‌هایی که مطابق با کلید نیستند امتیاز صفر در نظر گرفته می‌شود. حداقل نمره، صفر و حداکثر نمره ۱۸ است و نمرهٔ بالاتر به معنای برخورداری بیشتر فرد از امنیت روانی است. مازلو (۲۰۰۴) میزان پایایی این پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ ۰/۶۶ گزارش نموده است. روایی پرسش‌نامه با استناد به نظرات متخصصان بررسی و تأیید شد و پایایی آن پس از اجرای آزمایشی بر روی ۳۰ نفر با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که مقدار آن ۰/۸۰ به دست آمد (نازک‌تبار و همکاران، ۱۳۹۸). علاوه بر این، در پژوهش محمدی و همکاران (۱۴۰۱) ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های اطمینان به خود (۰/۸۱)، احساس ناخشنودی (۰/۸۰)، ناسازگاری محیطی (۰/۷۸) و دید مردم نسبت به فرد (۰/۸۶) و برای کل پرسش‌نامه برابر با ۰/۸۷ به دست آمد که نشان دهندهٔ اعتبار مناسب است. در پژوهش حاضر، پایایی این پرسش‌نامه با استفاده از کودر ریچادرسون، ۰/۷۲ محاسبه شد.

یافته ها

در مجموع ۳۶۰ نفر دانش‌آموز دختر دورهٔ اول متوسطه مدارس دولتی شهر آبیک در این پژوهش مشارکت کردند. میانگین سنی افراد شرکت‌کننده، ۱۳/۹۸ و انحراف استاندارد ۰/۹۳ بود و از نظر پایهٔ تحصیلی، ۱۲۵ نفر در پایهٔ هفتم (۳۴/۷۲ درصد)، ۱۱۵ نفر در پایهٔ هشتم (۳۱/۹۵ درصد) و ۱۲۰ نفر در پایهٔ نهم (۳۳/۳۳) تحصیل می‌کردند. ۱۹۴ نفر (۵۳/۹ درصد) از شرکت‌کنندگان، تحت سرپرستی تک والد و ۱۶۶ نفر (۴۶/۱ درصد) تحت سرپرستی هر دو والد خود بودند. در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای اصلی پژوهش آمده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و ضرایب همبستگی پیرسون

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی	۱	۲	۳	۴
۱-جوعاطفی خانواده	۵۹/۵۴	۱۴/۸۱	-۰/۶	-۰/۵	۱			
۲- شفقت به خود	۷۵/۵۱	۱۰/۱۴	-۰/۳	۰/۰۸	۰/۶۶**	۱		
۳- امنیت روانی	۶/۷۸	۱/۵۶	۰/۹۱	۱/۴۲	۰/۶۹**	۰/۷۸**	۱	
۴- مشکلات هیجانی رفتاری	۶۸/۶۵	۲۹/۸۰	۰/۴۸	۰/۱۵	-۰/۷۶**	-۰/۵۰**	-۰/۶۱**	۱

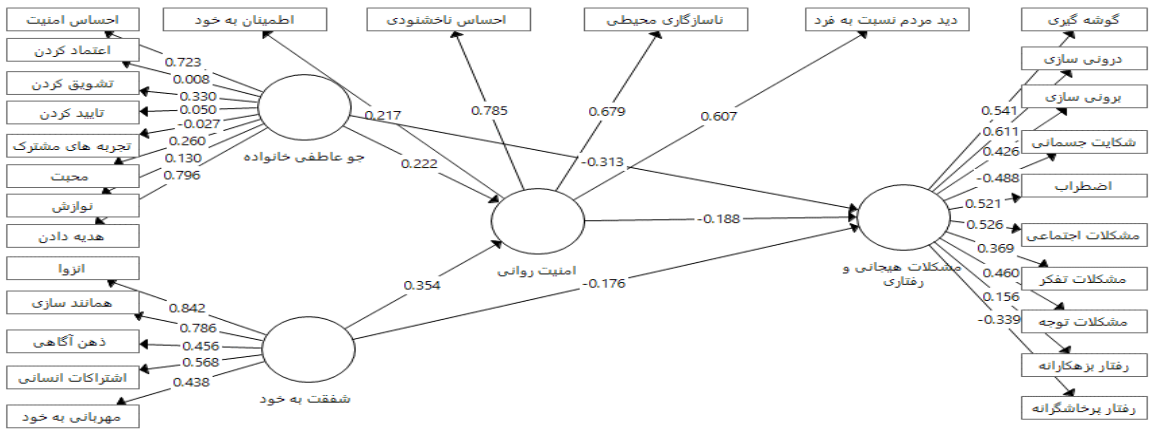
*P<۰/۰۵ ، **P<۰/۰۱

1. Psychological Security Questionnaire
2. Maslow

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که ضریب همبستگی پیرسون بین مشکلات هیجانی - رفتاری و جو عاطفی مقدار ۰/۷۶۵- برآورد شده است که به دلیل منفی بودن این شاخص چنین استنباط می شود که در سطح خطای ۵ درصد بین این دو متغیر رابطه معکوس و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۵) و هر چه جو عاطفی بالاتر باشد منجر به کاهش معنادار در مشکلات هیجانی و رفتاری می‌شود. ضریب همبستگی پیرسون بین مشکلات هیجانی و رفتاری و شفقت به خود به میزان ۰/۵۰۳- برآورد شده است که به دلیل منفی بودن شاخص مذکور می‌توان استنباط کرد که در سطح خطای ۵ درصد یا اطمینان ۹۵ درصد بین این دو متغیر رابطه معکوس و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۵). همچنین ضریب همبستگی پیرسون بین مشکلات هیجانی و رفتاری و امنیت روانی ۰/۶۱۳- برآورد شده است که نشان دهندهٔ رابطه معکوس و معنادار بین آنها است (p<۰/۰۵). علاوه بر این، ضریب همبستگی پیرسون بین امنیت روانی با جو عاطفی و شفقت به خود نیز به ترتیب ۰/۶۹۸ و ۰/۷۸۱برآورد شده است که به دلیل مثبت بودن شاخص مذکور می‌توان چنین استنباط کرد که در سطح خطای ۵ درصد یا اطمینان ۹۵ درصد بین این دو متغیر رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۵) و ضریب همبستگی پیرسون بین جو عاطفی و شفقت به خود ۰/۶۶۱ محاسبه شده است که بیانگر رابطهٔ مستقیم و معنادار می‌باشد.

به علاوه مفروضه‌ی توزیع نرمال متغیرها از طریق آزمون‌های دآگوستینو و جارک[1] مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این آزمون‌ها نشان داد که توزیع نمرات متغیرهای اصلی و مؤلفه‌های آنها از توزیع نرمال تبعیت می‌کند (p<۰/۰۱). مفروضه عدم هم خطی متغیرهای پیشین نیز از طریق آزمون عامل تورم واریانس (VIF) انجام شد. نتایج این آزمون نشان داد، بین متغیرهای پیش‌بین پژوهش رابطهٔ هم‌خطی وجود ندارد. مقدار VIF برای متغیر شفقت به خود (۱/۲۳)، جو عاطفی خانواده (۱/۸۴) و برای امنیت روانی (۱/۲۶) بود که مطلوب بوده و حاکی از عدم وجود رابطهٔ هم‌خطی بین متغیرهای پیش‌بین بود. در مورد مستقل بودن مشاهدات (با استفاده از آزمون دوربین- واتسون) نیز از نظر آماری اگر چنانچه مقدار آمارهٔ دوربین- واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، در آن صورت استقلال مشاهدات قابل تأیید بوده و نشان از پیش بین بودن مشاهدات دارد. نتایج نشان داد، این فرض برای نمرهٔ کل شفقت به خود (۲/۲۱)، جو عاطفی خانواده (۱/۸۹) و امنیت روانی (۱/۵۲) برقرار بود. از این رو، پیش‌بین بودن مشاهدات برقرار بود. با توجه به رعایت مفروضه‌های مذکور، در نتیجه برای بررسی و پاسخ‌گویی به سؤال اصلی پژوهش از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. در شکل ۱ مدل برازش شده پژوهش در حالت استاندارد ارائه شده است.

شکل ۱. مدل برازش شده پژوهش در حالت استاندارد

اطلاعات شکل ۱ بیان می‌کند که ضریب مسیر استاندارد بین متغیر جو عاطفی خانواده با مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان ۰/۳۱۳- و متغیر شفقت به خود با مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان ۰/۱۷۶- محاسبه شده است. ضریب مسیر استاندارد رابطهٔ متغیر برون زای جو عاطفی با متغیر میانجی امنیت روانی ۰/۲۲۲ و همچنین ضریب مسیر استاندارد رابطه متغیر برون‌زای شفقت به خود با متغیر میانجی امنیت روانی ۰/۳۵۴ است. ضریب مسیر استاندارد رابطه بین متغیر میانجی امنیت روانی با مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان ۰/۱۸۸- برآورد شده است. به علاوه ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم الگوی پیشنهادی پژوهش در جدول ۲ آمده است.

1 . D'Agostino's & Jarque tests

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

جدول ۲. ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم الگوی پیشنهادی پژوهش

مسیرها	اندازه اثر استاندارد	ضرایب استاندارد	خطای استاندارد	نسبت بحرانی	P
جو عاطفی خانواده -> مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان	۰/۴۸۵	-۰/۳۱۳	۰/۰۸۱	۳/۸۲۲	۰/۰۰۰
شفقت به خود -> مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان	۰/۳۸۱	-۰/۱۷۶	۰/۰۶۳	۲/۵۷۰	۰/۰۰۷
جو عاطفی خانواده -> امنیت روانی	۰/۴۳۸	۰/۲۲۲	۰/۰۶۴	۳/۷۲۷	۰/۰۰۱
شفقت به خود -> امنیت روانی	۰/۵۱۱	۰/۳۵۴	۰/۰۵۴	۶/۳۷۳	۰/۰۰۰
امنیت روانی -> مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان	۰/۳۹۹	-۰/۱۸۸	۰/۰۶۲	۲/۹۵۸	۰/۰۰۲
جو عاطفی -> امنیت روانی -> مشکلات هیجانی و رفتاری	۰/۳۵۹	-۰/۰۴۲	۰/۰۱۹	۲/۲۱۳	۰/۰۲۷
شفقت به خود -> امنیت روانی -> مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان	۰/۳۶۱	-۰/۰۶۷	۰/۰۲۵	۲/۶۸	۰/۰۰۸

از اطلاعات جدول ۲ چنین استنباط می شود که اندازهٔ اثر برای پیش بینی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بر اساس جو عاطفی خانواده و شفقت به خود به ترتیب ۰/۴۸۵ و ۰/۳۸۱ برآورد شده است همچنین اندازهٔ اثر جو عاطفی خانواده و شفقت به خود روی امنیت روانی به ترتیب ۰/۴۳۸ و ۰/۵۱۱ محاسبه شده است که طبق نظر کوهن از قدرت پیش بینی قوی‌تری برخوردار است و این شاخص برای اثر امنیت روانی بر مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان مقدار ۰/۳۹۹ گزارش شده که اثر قوی محسوب می‌شود. طبق برآورد ضریب مسیر و مقدار سطح معنی‌داری اثرات مستقیم جو عاطفی خانواده، شفقت به خود و امنیت روانی بر روی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان معنادار است و همچنین اثر مستقیم متغیرهای جو عاطفی خانواده و شفقت به خود بر روی امنیت روانی، معنادار است (P<۰/۰۵). همچنین اندازهٔ اثر برای میانجی‌گری متغیر امنیت روانی برای پیش بینی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بر اساس جو عاطفی و شفقت به خود به ترتیب برابر ۰/۳۵۹ و ۰/۳۶۱ برآورد شده که پیش‌بینی کننده قوی به‌شمار می‌روند. بر اساس ضرایب مسیر استاندارد برآورد شده و مقادیر سطوح معنی‌داری می‌توان نتیجه گرفت که جو عاطفی خانواده و شفقت به خود بر مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان اثرات غیرمستقیم و معناداری داشته‌اند (P<۰/۰۵). در جدول ۳ شاخص‌های برازش مدل اصلاح شده و ملاک برازش ارائه شده است.

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل اصلاح شده پژوهش

شاخص‌های برازندگی	χ^2	df	$\frac{\chi^2}{df}$	p-value	SRMR	RMSEA	NFI	CFI	GFI	AGFI	TLI
الگوی پیشنهادی	۸۹۸/۶۲	۲۵۸	۳/۴۸	۰/۵۴	۰/۰۸	۰/۰۶	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۹۱	۰/۹۳
ملاک	-	-	٭<۵	٭>۰/۰۵	٭<۰/۰۸	٭<۰/۰۸	٭>۰/۹	٭>۰/۹	٭>۰/۹	٭>۰/۹	٭>۰/۹

اطلاعات جدول ۳ نشان داد که شاخص‌های برازندگی مدل مورد تأیید است، به گونه‌ای که یکی از شاخص‌های مهم در معادلات ساختاری برای برازندگی مدل، مقدار کای اسکور است که مقدار آن، ۳/۴۸۲ برآورد شده است که مقدار بهینه‌ای را گزارش می‌کند و حاکی از برازش مدل بود. مقدار شاخص RMSEA (ریشه میانگین خطای برآورد) ۰/۰۶۸ برآورد شد، که مورد تأیید است. شاخص NFI (شاخص برازش هنجار شده) نیز مقدار ۰/۹۵۳ محاسبه شد، که نشان می‌دهد مدل، تناسب را تا مقدار ۹۵/۳ درصد بهبود بخشیده است. از دیگر شاخص‌ها، شاخص CFI (برازش تطبیقی) است. مقدار CFI بین ۰ و ۱ متغیر است و مقادیر نزدیک به ۱ نشان دهندهٔ برازش خوب مدل است. در این پژوهش، مقدار مذکور برابر ۰/۹۱۸ است که قابل قبول می‌باشد. شاخص‌های GFI و AGFI نیز بیانگر نیکویی برازش و نیکویی برازش اصلاح شده است که به ترتیب برابر ۰/۹۳۴ و ۰/۹۱۹ محاسبه شد، که مناسب می‌باشد. آخرین شاخص مورد بررسی، شاخص TLI بود که برابر ۰/۹۳۳ محاسبه شد،که با توجه به بالاتر بودن از ملاک برازش، برازندگی مدل مورد تأیید قرار گرفت.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، پیش‌بینی مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان بر اساس جو عاطفی خانواده و شفقت به خود با نقش واسطه‌ای امنیت روانی بود. نتایج این پژوهش نشان داد که شاخص‌های برازندگی مدل در حد مطلوبی برقرار است و در نتیجه مدل از برازش بالایی برخوردار است. و امنیت روانی در رابطه بین جو عاطفی خانواده و شفقت به خود با مشکلات هیجانی رفتاری نوجوانان نقش واسطه‌ای دارد. این یافته با نتایج مطالعات کپتانویچ و اسکوگ (۲۰۲۱)، نف (۲۰۲۳)، فتوحی و همکاران (۱۴۰۲)، نیو و همکاران (۲۰۲۲)، جرفی و همکاران (۱۴۰۳)، محمدی و همکاران (۱۴۰۲) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان می‌تواند از عوامل متعددی همچون عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی نشأت گیرد. در چارچوب خانواده، شیوه‌های تعامل والدین با فرزندان سهم بسزایی در شکل‌گیری مؤلفه‌های شخصیتی دارد. به همین دلیل اثرات روابط خانوادگی بر مشکلات دوره نوجوانی مورد توجه ویژه قرار دارد (لوی و همکاران، ۲۰۲۴). مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان می‌تواند تابعی از عوامل محیطی، اجتماعی و خانوادگی باشد (زوپپاردو و همکاران، ۲۰۲۳). جو عاطفی خانواده بر نگرش و رفتار هر یک از اعضای خانواده تأثیر می‌گذارد. در خانواده‌هایی که جو عاطفی مطلوب برقرار است، در روابط والد- فرزندی روابط محبت‌آمیز، نوازش، تأیید کردن، تشویق، حمایت، احساس امنیت و اعتماد کردن به چشم می‌خورد و در نتیجه نوجوانان، احساس سلامت روان بالاتری را تجربه می‌کنند. در واقع در خانواده‌هایی که رابطه والد- فرزندی مطلوب و حمایت کافی وجود دارد، مشکلات هیجانی و رفتاری و بزهکاری کمتری دیده می‌شود (کپتانویچ و اسکوگ، ۲۰۲۱). در نقطه مقابل، زمانی که در خانواده خلأ عاطفی وجود داشته باشد، به تدریج روابط بین اعضا به سردی می‌گراید، درک متقابل کاهش یافته و اعضا احساس مورد پذیرش نبودن را تجربه می‌کنند (اوربانو و همکاران، ۲۰۲۴) و این امر مشکلات هیجانی و رفتاری را شکل می‌دهد (کمالی تبریزی و همکاران، ۱۴۰۲). از طرفی جو خانواده بر میزان احساس اطمینان به خود و خشنودی فرد تاثیرخواهد گذاشت. بدین طریق در درون از احساس امنیت روانی برخوردار خواهد بود. و اگر از امنیت روانی مطلوبی برخوردار نباشد،احساس عدم پذیرش و درک نشدن و ناخشنودی می‌کند و مشکلات هیجانی و رفتاری مانند اضطراب، افسردگی و پرخاشگری را بروز خواهد داد (جرفی و همکاران، ۱۴۰۳).

همچنین در مورد تأثیر مؤلفه‌های شفقت به خود بر کاهش مشکلات هیجانی و رفتاری در نوجوانان باید گفت از مؤلفه‌های شخصی که می‌تواند سلامت فرد حفظ کند، شفقت به خود است. اینکه فرد چقدر با خود همراه شود و با مهربانی به خود و درک خود در جهت رشد و ارتقای سلامت خود تلاش کند، همگی محصول شفقت به خود است. وقتی فرد حامی خود باشد، خودش را به خاطر ضعف‌هایش سرزنش نکند بلکه با درک خود، تلاش مضاعف داشته باشد و در جهت بهبود هر چه بیشتر خودش کوشش کند، در زمان حال زندگی کند و کمتر خودش را درگیر گذشته از دست رفته و آینده از راه نرسیده کند، به مرور از شدت مشکلات هیجانی و رفتاری خود می‌کاهد و به امنیت روانی بیشتری دست می‌یابد. افراد زمانی دچار مشکلات اضطراب، افسردگی و پرخاشگری می‌شوند که با خود نامهربانی می‌کنند و در اثر برخورد با امورات گوناگون در نتیجه عدم داشتن رفتار مشفقانه با خود، با سرزنش کردن و قضاوت خود بر شدت مشکلات هیجانی و رفتاری می‌افزایند (سی‌یو و همکاران، ۲۰۲۰). در نقطه مقابل، افرادی هستند که نگاه مهربان‌تری به خود دارند، کمتر خود را سرزنش و قضاوت کرده و از اشتباهات خود تجربه کسب کرده و همواره برای بهبود خود و تقویت نقاط ضعف خود راهکارهایی مختلفی را تجربه می‌کنند (ملکی کالیانی و همکاران، ۱۴۰۲).

از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به محدود بودن شرکت‌کنندگان به دانش‌آموزان دختر دورهٔ اول متوسطه و عدم تعمیم آن به دانش‌آموزان پسر و سایر دوره‌های تحصیلی، عدم همتاسازی گروه نمونه از لحاظ متغیرهای جمعیت شناختی مانند میزان درآمد خانواده، سطح تحصیلات والدین و اینکه تحت سرپرستی کدام والد هستند، اشاره نمود. با توجه به محدودیت‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود که مدل پژوهش بر روی گروه پسران نیز اجرا شود تا میزان اثرگذاری جنسیت بر نتیجه پژوهش مشخص شود. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهش در سایر مناطق جغرافیایی با بافت متفاوت و ابزارهای دیگری همچون مصاحبه و با روش‌های کیفی و آزمایشی اجرا شود. با توجه به یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود آموزش شفقت به خود و تقویت جو عاطفی خانواده در دستور کار مشاوران قرار گیرد، تا از طریق آن به کاهش مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان کمک کنند. علاوه بر این، با تقویت مؤلفه‌های فردی همچون امنیت روانی در بستر خانواده و جامعه، به نوجوانان کمک می‌شود تا علی‌رغم بروز تنش در فضای زندگی شخصی و خانوادگی، آنها بتواند در جهت کاهش مشکلات هیجانی و رفتاری گام بردارند و در برابر مسائل و چالش‌های زندگی، توانمندی بالاتری از خود نشان دهند.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

منابع

جرفی، ح، قائد امینی هارون، س، و خواجه‌پور، ن (۱۴۰۳). اثر تعارض والد-فرزند بر علائم افسردگی، درونی کردن مشکلات و پرخاشگری؛ نقش میانجی‌گر امنیت عاطفی. *فصلنامه علمی مطالعات روان‌شناختی*، ۲۰ (۱)، ۸۷-۱۰۱. https://doi.org/10.22051/psy.2024.45805.2903

خانجانی، س؛ فروغی، ع.ا، صادقی، خ، بحرینیان، ع (۱۳۹۵). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخهٔ ایرانی پرسشنامهٔ شفقت به خود (فرم کوتاه). *پژوهنده*. ۲۱ (۵)، ۲۸۲-۲۸۹. http://pajoohande.sbmu.ac.ir/article-1-2292-fa.html

دماوندیان، ا، گلشنی، ف، صفاری‌نیا، م، باغداساریانس، آ (۱۴۰۱). بررسی اثربخشی درمان مبتنی بر شفقت بر پرخاشگری، رفتارهای خودآسیب‌رسان و خودتنظیمی هیجانی نوجوانان بزهکار. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱ (۱۱۲)، ۷۹۷-۸۱۸. https://doi.org/10.52547/JPS.21.112.797

رئیسی، ف، حاجی‌کرم، آ، بخشی، ف، طهرانی‌زاده، م، امانی، ف (۱۳۹۹). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان. *مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت*. ۷ (۲)، ۱۲۸-۱۳۹. https://doi.org/10.52547/shenakht.7.2.128

سعیدی، م (۱۳۹۹). بررسی مؤلفه‌های احساس امنیت روانی خانواده‌های ایرانی و آسیب شناسی آن در خرده نظام‌های خانواده و فرآیند رشدی فرزندان. *فرهنگ مشاوره و روان درمانی*، ۱۱ (۴۱)، ۲۱۱-۲۳۴. https://doi.org/10.22054/qccpc.2020.47589.2228

عامری، م.ع؛ فتحی، آ؛ خوش اخلاق، ف و شریفی رهنمو، س (۱۴۰۰). تأثیر روش کیفیت آموزشی گروهی (QCT) بر امنیت روانی اجتماعی نوجوانان دختر بی‌سرپرست. *آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی)*، ۱۴ (۵۴)، ۱۹۹-۲۲۴. https://doi.org/10.30495/jinev.2021.1929658.2488

فتوحی، ف؛ برزگر بفروئی، ک و حسنی، ح (۱۴۰۲). نقش تحول مثبت نوجوانی و شفقت به خود در گرایش به پرخاشگری دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شهر یزد. *مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد*، ۳۱ (۶)، ۶۷۴۶-۶۷۶۳. https://doi.org/10.18502/ssu.v31i6.13474

فدایی، ز؛ نجفی، م؛ حبیبی عسگر آباد، م و بشارت م.ع (۱۳۸۸). بررسی ساختار عاملی تأییدی، اعتبار و روایی مقیاس خودگزارشی مشکلات رفتاری نوجوانان ایشنباخ (YSR) دوقلوهای همسان و ناهمسان. *روان‌شناسی بالینی*، ۱(۱)، ۱-۱۸. https://doi.org/10.22075/jcp.2017.1993

کاکابرایی، ک؛ حبیبی عسگرآباد، م و فدایی، ز (۱۳۸۶). هنجاریابی مقیاس مشکلات رفتاری آخنباخ (YSR): فرم خودگزارش‌گری ۱۸-۱۱ سال کودک و نوجوان روی دانش‌آموزان مقطع متوسطه. *فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی*، ۱ (۴)، ۵۰-۶۶. https://www.ensani.ir/fa/article/126059

کمالی تبریزی، پ؛ ملکی پیربازاری، م و سبزه آرای لنگرودی. م (۱۴۰۲). مدل علّی رابطه جو عاطفی خانواده و مشکلات رفتاری کودکان پیش‌دبستانی با میانجی‌گری حمایت اجتماعی. *رویش روان شناسی*، ۱۲ (۸)، ۱۷۱-۱۸۰. http://frooyesh.ir/article-1-4309-fa.html

محمدی، ع؛ گراوند، ه و سبزیان، س (۱۴۰۱). تأثیر پرورشی خانواده بر احساس امنیت: نقش میانجی‌گر احساس تنهایی در همبستهٔ آزاردیدگی دوران کودکی با امنیت روانی. *مشاوره و روان درمانی خانواده*، ۱۲(۲)، ۶۳-۸۸. https://doi.org/10.22034/fcp.2023.62733

ملکی کالیانی، و، و موسی بیگی، ط (۱۴۰۰). پیش بینی سرزندگی تحصیلی براساس جو عاطفی خانواده، شکفتگی و شفقت به خود در دانشجویان علوم پزشکی کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸. *توسعه آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴(۴۳)، ۵۷-۶۴. https://www.sid.ir/paper/1033827/fa

نازک‌تبار، ح؛ بابایی، ا و صفارفر، ا (۱۳۹۸). بررسی ارتباط بین سبک زندگی اسلامی با سلامت اجتماعی و امنیت روانی دانش‌آموزان. *سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت*، ۳ (۳)، ۳۲-۴۰. https://www.islamiilife.com/article_189589.html

وطنی، ف و نامدارپور، ف (۱۴۰۱). مطالعه کیفی مشکلات رفتاری نوجوانان دارای طرحواره‌های ناسازگار. *مشاوره کاربردی*، ۱۲(۲)، ۹۵- ۱۱۳. https://doi.org/10.22055/jac.2023.39772.1857

Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the youth self-report and 1991 profile*. University of Vermont Department of Psychiatry. https://www.scirp.org/reference/referencespapers

Bozzini, A. B., Bauer, A., Maruyama, J., Simões, R., & Matijasevich, A. (2020). Factors associated with risk behaviors in adolescence: a systematic review. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 43, 210-221.https://doi.org/10.1590/1516-4446-2019-0835

Çağış, Z. G., & Yıldırım, M. (2024). Self-Compassion in Students: Theoretical Background, Practices, and Positive Outcomes. In Handbook of Positive School Psychology: *Evidence-Based Strategies for Youth Well-Being* (pp. 43-54). Cham: Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-54295-4_4

Cavioni, V., Conte, E., & Ornaghi, V. (2024). Psychological and Educational Challenges of Immigrant Adolescents in Italy: Exploring Mental Health, Life Satisfaction, Student–Teacher Relationship, and Academic Disparities. *Adolescents*, 4(4), 545-559. https://doi.org/10.3390/adolescents4040038

Cui, L., Criss, M. M., Ratliff, E., Wu, Z., Houltberg, B. J., Silk, J. S., & Morris, A. S. (2020). Longitudinal links between maternal and peer emotion socialization and adolescent girls' socioemotional adjustment. *Developmental psychology*, 56(3), 595. https://doi.org/10.1037/dev0000861

Gupta, C., & Modi, R. (2023). Role of Social Media Usage on Academic Development of Adolescent Students: A Systematic Review. *International Journal of Education and Management Studies*, 13(2), 263-265. https://doi.org/10.1037/dev0000861

Houchins, D. E., Hitchcock, J. H., & Conroy, M. A. (2023). A framework for approaching mixed methods intervention research to address the Emotional and Behavioral Health needs of children. *Behavioral Disorders*, 48(3), 151-162. https://doi.org/10.1177/01987429221131279

Jimenez-Vazquez, D., Garcia-Lopez, L.J., Vivas-Fernandez.M. (2024). Indicated Preventive Interventions for Highrisk Adolescents of Emotional Disorders: A Systematic Review. *Revista de Psicología Clínica con Niños y Adolescentes*, 11(2),46-57. https://doi.org/10.21134/rpcna.2024.11.2.6

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]

Kapetanovic, S., & Skoog, T. (2021). The role of the family's emotional climate in the links between parent-adolescent communication and adolescent psychosocial functioning. *Research on child and adolescent psychopathology*, 49(2), 141-154. https://doi.org/10.1007/s10802-020-00705-9

Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.

Krohn, M. D., Larroulet, P., Thornberry, T. P., & Loughran, T. A. (2019). The effect of childhood conduct problems on early onset substance use: An examination of the mediating and moderating roles of parenting styles. *Journal of Drug Issues*, 49(1), 139-162. https://doi.org/10.1177/0022042618811784

Levy, T., Kil, H., James Schachar, R., Itzhaky, L., & Andrade, F. (2024). Suicidality risk in children and adolescents with externalizing disorders: symptoms profiles at high risk and the moderating role of dysregulated family relationships. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 33 (3), 811-820. https://doi.org/10.1007/s00787-023-02190-z

McNeil, S. L., Andrews, A. R., & Cohen, J. R. (2020). Emotional maltreatment and adolescent depression: Mediating mechanisms and demographic considerations in a child welfare sample. *Child development*, 91(5), 1681-1697. https://doi.org/10.1111/cdev.13366

Magai, D. N., Malik, J. A., & Koot, H. M. (2018). Emotional and behavioral problems in children and adolescents in Central Kenya. *Child Psychiatry & Human Development*, 49, 659-671. https://doi.org/10.1007/s10578-018-0783-y

Neff, K. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and identity*, 2(2), 85-101. https://doi.org/10.1080/15298860309032

Neff, K. D. (2023). Self-compassion: Theory, method, research, and intervention. *Annual review of psychology*, 74(1), 193-218. https://doi.org/10.1146/annurev-psych-032420-031047

Nishimura, Y., Ochi, K., Tokumasu, K., Obika, M., Hagiya, H., Kataoka, H., & Otsuka, F. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on the psychological distress of medical students in Japan: cross-sectional survey study. *Journal of medical Internet research*, 23(2), e25232. https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.10.22.20216572v1

Niu, G., He, J., Lin, S., Sun, X., & Longobardi, C. (2020). Cyberbullying victimization and adolescent depression: the mediating role of psychological security and the moderating role of growth mindset. *International journal of environmental research and public health*, 17(12), 4368. https://doi.org/10.3390/ijerph17124368

Postigo-Zegarra, S., Schoeps, K., Pérez-Marín, M., Lacomba-Trejo, L., & Valero-Moreno, S. (2024). Personal and family factors for emotional distress in adolescents with chronic disease. *Frontiers in Psychology*, 14, 1304683. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1304683

Sari, M., Sunawan, S., & Awalya, A. (2023). The Relationship Between Childhood Emotional Abuse and Symptoms of Depression: Behavioral Disorders Mediating Effects. *Journal Bimbingan Konseling*, 12(1), 13-20. https://doi.org/10.15294/JUBK.V12I1.64823

Schnettler, B., Miranda-Zapata, E., Orellana, L., Grunert, K. G., Poblete, H., Lobos, G., Adasme-Berríos, C., & Lapo, M. (2022). Work-to-family enrichment and atmosphere of family meals influence satisfaction with food-related life: An actor-partner interdependence approach in dual-earner parents with adolescent children. Food Quality and Preference, 97, Artikel 104471. https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2021.104471

Shalchi, B., Beigzadeh, M. N., Shafiee-Kandjani, A. R., Shahrokhi, H., & Khanmiri, B. H. (2024). Childhood maltreatment and vulnerability to substance use disorders: The mediating role of psychological security. *Health promotion perspectives*, 14(2), 193. https://doi.org/10.34172/hpp.42525

Tatiana, B., Kobicheva, A., Tokareva, E., & Mokhorov, D. (2022). The relationship between students' psychological security level, academic engagement and performance variables in the digital educational environment. *Education and information technologies*, 27(7), 9385-9399. https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s10639-022-11024-5

Tayebi, N., Yektatalab, S., & Akbarzadeh, M. (2020). Emotional and behavioral problems of 9–18-year-old girls and its relationship to menarche age. *Middle East Current Psychiatry*, 27, 1-7. https://doi.org/10.1186/s43045-020-00074-5

Trucco, E. M. (2020). A review of psychosocial factors linked to adolescent substance use. *Pharmacology biochemistry and behavior*, 196, 172969. https://doi.org/10.1016/j.pbb.2020.172969

Urbanova, L., Holubcikova, J., Madarasova Geckova, A., Dijk, J., & Reijneveld, S. (2024). Adolescents with emotional and behavioural problems are at higher risk to become excessive or addicted Internet users: is this association moderated by gender?. *European Journal of Public Health*, 34(2), 283-288. https://doi.org/10.1093/eurpub/ckae009

Wati, D. F., Dewi, R., & Permatasari, D. (2024). Overview of Parental Bonding with Adolescent Mental Health in Bukittinggi 2023. *Journal of Health Science and Medical Therapy*, 2(01), 70-76. https://doi.org/10.59653/jhsmt.v2i01.462

Wouters-Soomers, L., Van Ruysseveldt, J., Bos, A. E., & Jacobs, N. (2022). An individual perspective on psychological safety: The role of basic need satisfaction and self-compassion. *Frontiers in Psychology*, 13, 920908.https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.920908

Yan, Z., Yu, S., & Lin, W. (2024). Parents' perceived social support and children's mental health: the chain mediating role of parental marital quality and parent–child relationships. *Current Psychology*, 43(5), 4198-4210. https://doi.org/10.1007/s12144-023-04625-x

Yang, Q., Shi, M., Zeng, L., & Xu, P. (2022). University freshmen's excessive smartphone use and psychological safety during the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 993555. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2022.993555

Zuppardo, L., Serrano, F., Pirrone, C., & Rodriguez-Fuentes, A. (2023). More than words: Anxiety, self-esteem, and behavioral problems in children and adolescents with dyslexia. *Learning Disability Quarterly*, 46(2), 77-91. https://doi:10.1177/07319487211041103

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.3.163]